

Nr 1

Av herr **Rubin m.fl.**, om en europeisk konvention rörande medborgarskapsrätten.

(Lika lydande med motion nr 2 i Första kammaren)

Varje land har sin nationella medborgarskapsrätt. Dessa olika nationella rättssystem bygger delvis på olika principer. Resultatet härav är att i vissa fall en person kommer att bli statslös, i andra fall får en person medborgarskap i två eller flera länder. I medborgarskapslagstiftningen dröjer överallt kvar ett drag av den gamla överhetsstaten, i det att det allmänt anses vara staten själv som bestämmer vem som är medborgare i landet. Teoretiskt sett kan en stat antaga en lag, som innebär att personer bosatta i ett annat land och med måhända mycket svag förbindelse med den förstnämnda staten skall vara medborgare även i detta land, oaktat de redan är medborgare i det land där de vistas.

I systemet ingår också att staterna inbördes regelmässigt erkänner varandras suveräna lagstiftningsmakt på detta område. Det vill säga att om ett land antagit en lagstiftning som gör vissa personer till medborgare i detta land, erkänner regelmässigt övriga stater denna lagstiftning och dess resultat. Vid resa godtages sålunda i tredje land pass utfärdade för dylika personer av det förstnämnda landet. Människorna blir underkastade den behandling som är föreskriven för medborgare från detta land etc.

Den enskilde individens önskemål tillerkännes i detta sammanhang ingen betydelse. Han kan sålunda bli påtvingad medborgarskap som han icke vill ha. Härtill tages i allmänhet ingen hänsyn. Slående exempel härpå kan hämtas från vårt eget land. Den omständigheten att enligt sovjetisk lag personer, som varit bosatta i de forna självständiga staterna Estland, Lettland och Litauen, nu skall anses som sovjetiska medborgare medför att de också av svenska myndigheter anses som sovjetmedborgare, oaktat att personerna själva protesterat mot att tilldelas detta medborgarskap och oaktat de i många fall vunnit medborgarskap i andra länder, medborgarskap som de själva vill åberopa.

Det synes vara ett humanitärt krav av stor betydelse att enskilda människors tvångsanslutning till stater, vari de ej önskar vara medborgare, snarast bringas att upphöra. Liksom varje människa anses ha rätt att fritt välja religion och icke bör kunna tvångsenrolleras i något visst samfund av religiös eller liknande beskaffenhet, bör hon också åtnjuta valfrihet med avseende å medborgarskap så långt detta är praktiskt möjligt.

Å andra sidan måste eftersträvas att ingen person blir statslös. Ingen kan därför

Bihang till riksdagens protokoll 1967. 4 saml. Nr 1—8

tillåtas att avsäga sig sitt medborgarskap hur som helst. För människor, som uppfyller kraven för medborgarskap i flera länder, bör det däremot vara deras egen sak att fritt välja vilket lands medborgare de önskar vara. Denna deras önskan skall respekteras internationellt.

Inget land kan ensamt lösa denna fråga. Det erfordras att ett antal insiktsfulla och humanitärt inställda stater går över till det synsätt som här förordats och i en konvention sig emellan reglerar de spörsmål, som här har rests. En början torde kunna göras med de till Europarådet anslutna staterna som alla har en gemensam samhällssyn.

Under återopande av det anförda får vi hemställa,

att riksdagen ville i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t inom Europarådet tager initiativet till en europeisk konvention möjliggörande för den enskilde att inom den ram nationell lagstiftning medger själv bestämma över sitt medborgarskap.

Stockholm den 12 januari 1967

Bertil Rubin (mbs)

Sten Sjöholm (fp)

C. G. Regnéll (h)